

Sygnatura akt II AKa 140/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2017 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Witold Franckiewicz

Sędziowie: SSA Barbara Krameris (spr.)

SSA Jerzy Skorupka

Protokolant: Anna Czarniecka

przy udziale prokuratora Prokuratury Regionalnej we Wrocławiu Zbigniewa Jaworskiego

po rozpoznaniu w dniu 14 czerwca 2017 r.

sprawy z wniosku **G. K.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy

z dnia 23 lutego 2017 r. sygn. akt III Ko 196/15

I. zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy G. K. 428,20 zł tytułem poniesionych przez niego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym obejmujących 240 zł kosztów z tytułu pomocy prawnej oraz 55,20 zł zwrotu VAT i 133 zł tytułem zwrotu kosztów dojazdu pełnomocnika,

III. stwierdza, że koszty postępowania odwoławczego ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

G. K., działając za pośrednictwem swojego pełnomocnika wystąpił do Sądu Okręgowego w Legnicy z wnioskiem o odszkodowanie i zadośćuczynienie wynikłe z wykonania wobec niego środków przymusu w związku z postępowaniem karnym w sprawie Ds.267/00 Prokuratury Rejonowej w Głogowie, a następnie II K 773/01, II K 195/03 i II K 3147/07 Sądu Rejonowego w Głogowie.

Wnioskodawca domagał się zasądzenia:

- 1) 700 tys. zł z tytułu zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie w okresie od 18 kwietnia 2001 r. do 29 listopada 2002 r.,
- 2) 100 tys. zł zadośćuczynienia za stosowanie w okresie trwania postępowania karnego dozoru policji, zakazu opuszczania kraju od 29 listopada 2002 r. do czasu zakończenia sprawy,

- 3) 100 tys. zł odszkodowania z tytułu stosowania dozoru policji i zakazu opuszczania kraju w okresie jak w pkt 2,
- 4) 1.000 zł zadośćuczynienia za niesłuszne zatrzymanie w dniu 27 lutego 2000 r.

Sąd Okręgowy w Legnicy wyrokiem z dnia 23 lutego 2017 r., sygn.. akt: III Ko 196/15:

I. na podstawie art. 552a § 1 k.p.k. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy G. K. zadośćuczynienie wynikłe z wykonania wobec niego tymczasowego aresztowania w okresie od 18 kwietnia 2001 r. do 29 listopada 2002 r. w kwocie 176.200 zł oraz wynikłe z wykonania wobec niego w okresie od 29 listopada 2002 r. do 24 lutego 2015 r. środków zapobiegawczych w postaci dozoru policji i zakazu opuszczania kraju w kwocie 29.400 zł, a także wynikłe z wykonania wobec niego zatrzymania w dniu 27 marca 2000 r. w kwocie 200 zł, w sprawie Sądu Rejonowego w Głogowie, sygn.. akt: II K 248/07, z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku.

II. w pozostałym zakresie wniosek oddalił.

III. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz G. K. kwotę 120 zł plus VAT tytułem zwrotu kosztów advokackich.

IV. kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa.

Powyższy wyrok zaskarżył imieniem wnioskodawcy G. K. jego pełnomocnik.

I. W zakresie oddalonego ponad kwotę 176.200,00 zł żądania zadośćuczynienia za stosowanie wobec G. K. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania w okresie od 18.04.2001 r. do 29.11.2002 r., zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych, który miał istotny wpływ na treść wyroku, a polegający na tym, że :

- mimo, że Sąd uznał za wiarygodne zeznania przesłuchanych w sprawie świadków (M. K., A. R.) nie ustalił, że wnioskodawca po wyjściu z zakładu karnego zdecydowanie zmienił swoje zachowanie, wyizolował się od ludzi w tym nawet najbliższych, stał się bojaźliwy, przestraszony, nerwowy, nadpobudliwy co spowodowało niemożność zapoznania się z innymi ludźmi, zbudowania bliższych relacji, a także w znacznym zakresie wciąż musiał korzystać z pomocy ojca zarówno w formie finansowej jak i nad wychowywaniem syna co wzbudzało w nim jeszcze większe poczucie pokrzywdzenia w szczególności, że wnioskodawca jest i był osobą cierpiącą na schorzenia fizyczne i psychiczne;

- wnioskodawca w zakładzie miał stosowaną dietę podczas gdy choćby podczas dni sesyjnych, tj. kiedy był transportowany do Sądu jego żywienie polegało na chlebie i pasztecie;

- ustalenie, że pobyt w zakładzie karnym nie miał wpływu na rozwój choroby cukrzycy, pomimo, że jak przyznał biegły sądowy ruch ma istotne znaczenie dla przeciwdziałania tej chorobie co w okresie przed pobytem karnym powodowało, że wnioskodawca aktywnie ćwiczył, a w zakładzie jego aktywność sprowadzała się do możliwości jedynie 1-godzinnego spaceru, który wszak w warunkach więziennych (szykany ze strony współwięźniów dotyczących kłkiny prącia), często nie był przyjemny.

2. obrazę prawa materialnego, a to art. 445 § 2 k.c. przez przyznanie zadośćuczynienia w wysokości zaniżonej, która nie spełnia funkcji kompensacyjnej, tj. nie daje poczucia zrównoważenia przeżyć związanych z niesłusznym stosowaniem tymczasowego aresztowania, a w szczególności niewystarczające wzięcie pod uwagę faktu, że wnioskodawca miał status więźnia niebezpiecznego, co wiązało się z szeregiem ujemnych okoliczności, w tym ograniczenia jego praw, (na co wskazuje chociażby w ostatnich judykatach Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu, wskazując, że ten status zbliża się do nieludzkiego traktowania – tortur).

II. W zakresie oddalonego ponad kwotę 29.400,00 zł żądania zadośćuczynienia za stosowanie środków zapobiegawczych nie izolacyjnych w postaci dozoru policji, zakazu opuszczania kraju przez okres 13 lat (29.11.2002 r. – 24.02.2015 r.), zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- obrazę art. 445 § 2 k.c. przez przyznanie zadośćuczynienia w wysokości zaniżonej, która nie spełnia funkcji kompensacyjnej, tj. nie daje poczucia zrównoważenia przeżyć związanych z niesłusznym stosowaniem wobec niego ww. środków zapobiegawczych.

III. W zakresie oddalonego żądania odszkodowania zarzucił:

– obrazę prawa procesowego, który miał istotny wpływ na treść wyroku, a to art. 558 k.p.k. w zw. z art. 322 k.p.c. przez przyjęcie, że wnioskodawca w żaden sposób nie wykazał, aby w następstwie stosowania środków zapobiegawczych doznał szkody, tymczasem z zeznań świadka M. K. (Sąd uznał je za wiarygodne) wynika, że M. K. wciąż z tytułu konieczności pomocy synowi w związku ze stosowanymi wobec niego środkami zapobiegawczymi posiada zadłużenie w wysokości 9.000,00 zł.

IV. W zakresie przyznania kwoty 200 zł tytułem zadośćuczynienia zarzucił:

- obrazę prawa materialnego, a to art. 445 § 2 k.c. przez przyznanie zadośćuczynienia w wysokości zaniżonej, która nie spełnia funkcji kompensacyjnej, tj. nie daje poczucia zrównoważenia przeżyć związanych z niesłusznym zastosowaniem wobec niego tego środka, w szczególności mając na uwadze okoliczności tego zatrzymania (w szczególności, że odbyło się to na oczach dziecka).

Stawiając powyższe zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie wszystkich żądań wnioskodawcy wskazanych we wniosku i zasądzenie kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych za II instancję; ewentualnie znaczące podwyższenie zasądzonych dotychczas kwot zadośćuczynień i uwzględnienie chociażby częściowo żądania odszkodowawczego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Skarga apelacyjna nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy na wadliwość sformułowania (kilkakrotnie) zarzutu obrazy prawa materialnego art. 445 § 2 k.c. lub art. 558 k.p.k. w zw. z art. 322 k.p.c. Obraza prawa materialnego może być przyczyną odwoławczą jedynie wtedy, gdy ma ona charakter samoistny. Orzecznictwo Sądu Najwyższego i doktryna podkreślają, że naruszenie prawa materialnego polega na jego wadliwym zastosowaniu (niezastosowaniu) w orzeczeniu, które oparte jest na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych. Nie można więc mówić o obrazie prawa materialnego w sytuacji, gdy wadliwość orzeczenia w tym zakresie jest wynikiem błędnych ustaleń faktycznych przyjętych za jego podstawę lub naruszenia przepisów procesowych (zob. np. wyrok SN V KR 212/74, OSNKW 1974, poz. 233 z aprobowanymi uwagami M. Cieślaka i Z. Dody, Pal. 1974, z. 12, s. 36 i W. Daszkiewicza PiP 1975, z. 12, s. 130; wyrok SN I KR 124/78, OSNPG 1979, poz. 51).

W odniesieniu do kwestionowania wysokości zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie, skarżący stawia zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, polegający na nieuwzględnieniu szeregu okoliczności, które jego zdaniem wpłynąć powinny na ustalenie większego stopnia cierpienia psychicznego wnioskodawcy, co winno znaleźć wyraz w orzeczeniu żądanej kwoty zadośćuczynienia.

Rozpatrując ten zarzut stwierdzić należy, że podniesione okoliczności były rozważane przez Sąd orzekający. Oczywistym jest, że pobyt człowieka w izolacji więziennej ma wpływ na jego życie emocjonalne, rodzinne i kontakty ze środowiskiem, w którym żył przed osadzeniem. Ten element uwzględnia się przy kształtowaniu wysokości zadośćuczynienia, które nie może być zasądzone ponad miarę i Sąd Okręgowy wziął to pod uwagę.

Odnośnie do choroby cukrzycy, to Sąd I instancji problem ten dogłębnie zbadał, posługując się m.in. opinią biegłego z zakresu diabetologii i chorób wewnętrznych (k. 206-207). Jak wynika z akt sprawy w czasie pobytu w areszcie wnioskodawca był leczony prawidłowo. Z własnej woli w czasie pobytu na leczeniu szpitalnym w okresie od 6.08.2001 r. do 12.09.2001 r. odmawiał przyjmowania posiłków oraz leczenia insuliną. W zakładzie karnym wnioskodawca miał

ustaloną odpowiednią dietę. Mogły być w tym zakresie pewne odchylenia w dniach doprowadzenia wnioskodawcy na rozprawy sądowe. To samo dotyczyło ograniczenia w zażywaniu ruchu na powietrzu. Jak wynikało z opinii biegłego w czasie pobytu wnioskodawcy w warunkach izolacji nie doszło do pogorszenia jego stanu zdrowia z powodu warunków bytowych lub stosowanej diety.

Skarżący podnosi w apelacji, że przyznane wnioskodawcy łączne kwoty zadośćuczynienia nie wystarczają na zakup skromnego mieszkania. Ten sposób rozumowania nie jest uprawniony. Zadośćuczynienie ma być „odpowiednie” przy uwzględnieniu skali krzywd, a nie można przeliczać go na ceny nieruchomości i możliwości ich zakupu. Odnosząc zaś wysokość zadośćuczynienia do średniego miesięcznego wynagrodzenia, które przytacza pełnomocnik wnioskodawcy w apelacji tj. 4.200 zł miesięcznie, to zasądzone zadośćuczynienie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie opiewa niemal na dwukrotność tej kwoty w stosunku miesięcznym.

Zasądzone zadośćuczynienie w wysokości 176.200 zł za niesłuszne tymczasowe aresztowanie wnioskodawcy uwzględnia czas trwania stosowania tego środka zapobiegawczego, warunki więzienne, uciążliwości związane z chorobami wnioskodawcy, rozłąkę z dzieckiem, jak też utratę reputacji w miejscu zamieszkania. Kwota powyższa w sytuacji wnioskodawcy, który nie osiągał znaczących dochodów wcześniej, jest odczuwalna i niewątpliwie spełnia funkcję kompensacyjną, o jakiej wywodzi skarżący.

To samo dotyczy zadośćuczynienia w wysokości 200 zł za zatrzymanie wnioskodawcy w dniu 27 lutego w obecności małoletniego dziecka, jak i zadośćuczynienia w wysokości 29.400 zł za stosowanie przez wiele lat dozoru policji i zakazu opuszczania kraju.

Nie tracąc z pola widzenia uciążliwości związanych ze stosowaniem powyższych środków zapobiegawczych o charakterze nieizolacyjnym, stwierdzenie skarżącego o uniemożliwieniu wnioskodawcy zwiedzania świata, Europy, jest czysto teoretyczne. Wnioskodawca nie miał w planach wyjazdu za granicę ani w celach zarobkowych ani turystycznych w tym czasie. W głównej mierze spoczywał na nim obowiązek opieki nad małoletnim dzieckiem, a i stan jego zdrowia nie sprzyjałby takim zamierzeniom.

Także nie znajdują żadnego uzasadnienia wywody apelującego na temat strachu przed powrotem do aresztu, szykanami, a wręcz torturami stosowanymi wobec niego z uwagi na jego choroby. Z dowodów ujawnionych w sprawie nie wynika, aby w czasie trwania tymczasowego aresztowania wnioskodawcy, stosowane były przez kogokolwiek tortury niezależnie od jakichś negatywnych sporadycznych zachowań ze strony współwięźniów.

Wbrew twierdzeniu zawartemu w apelacji zasądzone zadośćuczynienie jakkolwiek zawsze trudne do wyliczenia w pieniądzu, to odpowiada doznanej krzywdzie, jest odczuwalne dla poszkodowanego, zwłaszcza gdy uwzględnić jego poziom życia i niewielką zasobność majątkową.

Apelacja w zakresie oddalonego żądania odszkodowania także nie zyskała akceptacji Sądu odwoławczego. Jedynym argumentem na poparcie tezy apelacji miałyby być okoliczność pomocy udzielonej wnioskodawcy przez ojca M. K.. Z tego tytułu wnioskodawca ma posiadać zadłużenie wobec ojca w wysokości 9 tysięcy złotych.

Zarzut ten nie został umotywowany w uzasadnieniu apelacji, i brak w tym zakresie jakichkolwiek wywodów. Wymaga podkreślenia, że dobrowolna pomoc rodzica dziecku nie jest kwalifikowana jako szkoda. Na temat szkody wypowiedział się Sąd Okręgowy bardzo szeroko w pisemnych motywach orzeczenia i zasadnie w tym zakresie roszczenie wnioskodawcy oddalił, jako że ten nie wykazał, aby w następstwie środków zapobiegawczych doznał szkody, która pomniejszyła jego majątek lub utracił spodziewane korzyści (str. 11-12 uzasadnienia zaskarżonego wyroku). Sąd Apelacyjny w pełni te wnioski zaaprobował w świetle dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych.

Z tych względów zarzuty i wnioski apelacji okazały się niezasadne. Ustalenia Sądu Okręgowego są prawidłowe, wynikają z zebranych dowodów, które były podstawą do oddalenia żądania w zakresie szkody jak i do zasądzenia zadośćuczynienia w odpowiedniej wysokości z uwzględnieniem przepisów prawa cywilnego w tym zakresie.

Skutkowało to utrzymaniem w mocy zaskarżonego wyroku, jako prawidłowego w całym zakresie.

Orzekając o wysokości wynagrodzenia należnego pełnomocnikowi wnioskodawcy z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy w postępowaniu odwoławczym, Sąd Apelacyjny zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy kwotę 428,20 zł obejmującą 240 zł z tytułu kosztów pomocy prawnej, 55,20 zł zwrotu VAT oraz 133 zł tytułem zwrotu kosztów dojazdu pełnomocnika na rozprawę do Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu. Przyznane koszty odbiegają od zestawienia przedłożonego na rozprawie przez adwokata, wobec niezastosowania 6-krotnej stawki minimalnej, po uwzględnieniu nakładu pracy pełnomocnika wnioskodawcy (art. 554 § 4 k.p.k. w zw. z § 11 ust. 6 oraz § 15 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie – Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 z późn. zm.).

SSA Barbara Krameris SSA Witold Franckiewicz SSA Jerzy Skorupka